

1. ΓΙΑΤΙ ΣΤΑΣΙΑΣΑΝ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΕΥΕΛΠΙΔΕΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 14/09/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 14/09/2024

Σελίδα: 1

1. ΓΙΑΤΙ ΣΤΑΣΙΑΣΑΝ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΕΥΕΛΠΙΔΕΣ

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 14/09/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 14/09/2024

Σελίδα: 41

ΤΟΥ ΑΝΤΩΝΗ ΚΑΜΑΡΑ

Έχει «στεγανοποιήσει» το τουρκικό στρατεύμα ο Ερντογάν;

Πριν αποφασιστεί να γίνει η μελέτη του γράφοντος για τις αρνητικές επιπτώσεις στο αξιόμαχο των Τουρκικών Ενόπλων Δυνάμεων (ΤΕΔ) της «στεγανοποίησής τους» από ένα μελλοντικό πραξικόπημα, από το σύστημα εξουσίας Ερντογάν (βλ. «Erdogan's coup proofing: why should Greece care?», ΕΛΙΑ-ΜΕΠ, Αύγουστος 2024), έπρεπε να απαντηθεί ένα απολύτως εύλογο ερώτημα:

Οκτώ χρόνια μετά το πραξικόπημα του 2016, οι καθαίρεσεις εκατοντάδων αξιωματικών των ΤΕΔ που ακολούθησαν, η κατάργηση και επανίδρυση των στρατιωτικών σχολών και άλλα μέτρα που στόχευαν στην εδραίωση της νομιμοφροσύνης των ΤΕΔ προς τον πρόεδρο Ερντογάν δεν είχαν, εν έτει 2024, εξαντλήσει τις αρνητικές τους επιπτώσεις; Με άλλα λόγια, κοντά μια δεκαετία από το 2016, οι ΤΕΔ δεν θα είχαν επουλώσει τις πληγές τους από τα μέτρα «στεγανοποίησης» («coup proofing» στη διεθνή βιβλιογραφία) κατά ενός νέου πραξικοπήματος;

Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα δόθηκε από μια κρίσιμη μάζα τούρκων πολιτικών επιστημόνων. Σε σειρά δημοσιεύσεων και αναλύσεων, δημοσιευμένων ως και σε αυτό το έτος, αυτοί οι πολιτικοί επιστήμονες τόνιζαν ότι μετά το 2016 ο πρόεδρος Ερντογάν είχε εγκαταστήσει ένα προσωποπαγές και αδιαφανές σύστημα εξουσίας, ώστε οι ΤΕΔ να είναι υπό τον προσωπικό του έλεγχο, των στενών συνεργατών του και πολιτικών δικτύων της επιρροής του. Αναπόδραστα, αυτή η διακυβέρνηση των ΤΕΔ μετά το 2016, με την αυθαιρεσία και αναξιοκρατία που τη χαρακτήριζε, δεν μπορούσε παρά να προσθέσει νέες έχθρες στις παλιές του στρατεύματος προς τον πρόεδρο Ερντογάν, ακυρώνοντας τουλάχιστον εν μέρει τον σκοπό της. Υποσκάπτοντας δηλαδή τη νομιμοφροσύνη των ΤΕΔ προς τον πρόεδρο Ερντογάν αντί να την εξασφαλίζει.

Η πρόσφατη, δημόσια αντιπαράθεση που προκάλεσαν νέοι τούρκοι αξιωματικοί, που κυριολεκτικά ξεσπάθωσαν υπέρ του Κεμάλ Ατατούρκ και της παρακαταθήκης του, στην τελική αποφοίτησής τους, αποτελεί σαφή ένδειξη ότι η διακυβέρνηση των ΤΕΔ από τον πρόεδρο Ερντογάν έχει μικρύνει την απόσταση που χωρίζει το χθες από το σήμερα, το 2016 από το 2024.

Οι νέοι αξιωματικοί αναφώνησαν ότι είναι «στρατιώτες του Μουσταφά Κεμάλ» και ορκίστηκαν να υπερασπιστούν τα σύνορα και τον κοσμικό χαρακτήρα της Τουρκίας. Ο πρόεδρος Ερντογάν καταδίκασε αυτή τους την πράξη σε μετέπειτα ομιλία του λέγοντας αποκαλυπτικά «εναντίον τίνος υψώνετε τα σπαθιά σας» και

δεσμεύτηκε να καθαίρει τους συμμετέχοντες αξιωματικούς. Αυτοί οι περίπου τριακόσιοι νεαροί και νεαρές αξιωματικοί αποφοίτησαν από το νέο πανεπιστήμιο εθνικής άμυνας, που μετά το 2016 δεν είναι υπό τον έλεγχο του Γενικού Επιτελείου των ΤΕΔ, ώστε να γαλουχήσει νέες γενιές αξιωματικών πιστών στο καθεστώς Ερντογάν. Σκοπό που, όπως διαπιστώσαμε, απέτυχε παταγωδώς να εκπληρώσει. Διότι όταν νέοι τούρκοι αξιωματικοί ορκίζονται, το 2024, να υπερασπιστούν μαζί με τα σύνορα της πατρίδας τους και τον κοσμικό χαρακτήρα της Τουρκίας, ο κωδικός παρέμβασης των ΤΕΔ στον δημόσιο βίο ξέρουν πολύ καλά πώς θα ακουστεί στον ισλαμιστή πρόεδρο Ερντογάν.

Το συμβάν αυτό ανανεώνει την πεποίθηση ότι τα μέτρα «στεγανοποίησης» του Ερντογάν, μετά το πραξικόπημα του 2016, δεν μπορούν να αποτελέσουν στέρεα βάση για τις πολιτικοστρατιωτικές σχέσεις στην Τουρκία. Επιπροσθέτως μας δίνει τροφή για περαιτέρω ανάλυση αναφορικά με το πόσο και πώς είναι ασταθείς οι σχέσεις πολιτικής ηγεσίας και στρατού στη γείτονα.

Λαμβανομένου υπόψη ότι οι επαγγελματίες στρατιωτικοί σε πολλές χώρες τείνουν να ακολουθούν συγγενείς τους στο στρατιωτικό επάγγελμα – στον επαγγελματικό στρατό των ΗΠΑ, το 2019, το 80% των ενστόλων είχε ένστολους συγγενείς και άνω του 30% εξ αυτών είχε ένστολο γονιό –, πόσο φιλικό μπορεί να είναι αυτοί οι νέοι τούρκοι αξιωματικοί προς το καθεστώς Ερντογάν, που βίωσαν την εκδίωξη συγγενικού τους προσώπου από τις ΤΕΔ; Ή ακόμα και αυτοί οι αξιωματικοί που έχουν συγγενική σχέση με έναν ή περισσότερους εκ των 160.000 δημοσίων υπαλλήλων που παύτηκαν μετά το πραξικόπημα του 2016 με συννοτικές διαδικασίες;

Και πόσο έχει ξεπεράσει ο πρόεδρος Ερντογάν το προσωπικό του τραύμα, του πραξικοπήματος του 2016, όταν η ζωή του παίχτηκε κορόνα - γράμματα; Μήπως η κάθε ένδειξη αμφισβίτησης της ηγεμονίας του εντός των ΤΕΔ θα τον οδηγήσει σε νέο κύκλο έστω πιο επιλεκτικών εκκαθαρίσεων από αυτές του 2016-2017 και άρα πρόσθετης απώλειας πολύτιμου έμφυκου δυναμικού και γενικότερα αποσταθεροποίησης κρίσιμων σχηματισμών και μονάδων των ΤΕΔ; Πόσω μάλλον που το συμβάν δεν φέρνει μόνο το 2016 στο 2024 αλλά αναζωπυρώνει και τη μνήμη του 1960, όταν νεαροί αξιωματικοί πυροδότησαν το πρώτο πραξικόπημα στην ιστορία της σύγχρονης Τουρκίας εναντίον του τότε πρωθυπουργού Αντάν Μεντερές;

Ο Αντώνης Καμάρας είναι ερευνητικός συνεργάτης του ENIAMEN